

W dniu 4 września 2025 r. w Górskim Centrum Badań i Edukacji w Tyliczu, placówce Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego – Państwowego Instytutu Badawczego w Falentach odbyły się specjalistyczne warsztaty szkoleniowe dla kadry doradczej ODR przygotowane przez pracowników Ośrodka w ramach dotacji celowej MRiRW przyznanej na realizację zadania 7: *„Prowadzenie działalności upowszechnieniowej, prowadzenie współpracy i wymiana wiedzy z praktyką w ramach systemu AKIS”*. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele Ośrodków Doradztwa Rolniczego z Podkarpacia, Sądeckizny i Ośrodka w Krakowie, łącznie 28 osób.

Program spotkania obejmował:

Wykład inauguracyjny, który wygłosił prof. ITP-PIB, dr hab. inż. Andrzej Jucherski, kierownik Górskiego Centrum Badań i Rozwoju w Tyliczu, który zapoznał zebranych ze szczegółami tematyki badawczo-wdrożeniowej realizowanej przez Ośrodek w ciągu 52 lat od jego lokacji w Tyliczu.

Prezentowano osiągnięcia placówki w inżynierii rolniczej na terenach górskich, a w szczególności innowacyjne rozwiązania techniczne do mechanizacji zbioru i konserwacji pasz z górskich użytków zielonych na stromiznach (np. samojezdny nośnik górski HARNAS) jak i na stokach dostępnych dla agregatów ciągnikowych. Przedstawiono współczesne trendy w mechanizacji prac polowych w górach w warunkach polskich. Pokazano przykłady mechanizacji prac na górskich użytkach zielonych w krajach alpejskich, które można z powodzeniem zastosować

do pielęgnacji i utrzymania górskich krajobrazów w wymaganej kulturze. Zapoznano również zebranych z osiągnięciami Ośrodka w zakresie inżynierii środowiska i technicznej „infrastruktury” gospodarstw z produkcją zwierzęcą na obszarach górzystych. Zasadniczą część wykładu poświęcono tematyce realizowanej współcześnie przez GCB w Tyliczu w zakresie sanitacji wsi i ochrony środowiska (sozotechniki) na terenach wiejskich, w tym badaniom, rozwojowi i wdrożeniom technologii oczyszczania i utylizacji ścieków na nieskanalizowanych obszarach wiejskich, szczególnie przyrodniczo cennych, o zabudowie luźnej i rozproszonej. Przedstawiono obecny stan skanalizowania terenów wiejskich, istniejące zagrożenia, potrzeby i możliwości naprawy w zakresie indywidualnej sanitacji ściekowej. Przedstawiono techniczne środki do rozwiązania tych problemów

na przykładach nowoczesnych urządzeń opracowywanych i badanych na specjalistycznym poligonie w Tyliczu.

Sesję terenową, podczas której zebrani zapoznali się z obiektami stosowanymi w indywidualnych systemach oczyszczania ścieków, które zlokalizowano na unikalnym w skali kraju poligonie badawczym. Obiekty i instalacje zestawiono w formie ciągów (ścieżek) z urządzeniami technologicznymi działającymi w pełnej skali eksploatacyjnej. Pierwsza część poligonu to kompleks badawczy procesów oczyszczania ścieków na drodze filtracji w ośrodkach mineralnych, gruntowo-glebowo-roślinno-wodnych, drugi zaś to poligonowy kompleks stanowisk do badań skuteczności oczyszczania małych (kontenerowych) oczyszczalni ścieków do 50 OLM (według wytycznych normy: PN-EN 12566).

Cel sesji terenowej zrealizowano przez omówienie, w przystępnej formie, podstawowych zasad indywidualnego oczyszczania ścieków, pokazanie konkretnych, gotowych już rozwiązań pracujących w warunkach wiejskiej gospodarki ściekowej, przedstawienie w formie organoleptycznej ich efektów pracy oraz wskazanie możliwych wariantów rozwiązań do wdrażania na terenach wiejskich. W trakcie sesji wyjaśniano szczegóły i bezpośrednio odpowiadano uczestnikom na zadawane przez nich pytania.

Podsumowanie i dyskusję, w której organizatorzy spotkania wyrazili zadowolenie z reaktywacji dawnych bliskich kontaktów z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego, licząc na takie spotkania w przyszłym roku. Poproszono przy tym zebranych o sformułowanie konkretnego zapotrzebowania na istotne problemy wynikające z zakresu działalności Instytutu, a Górskiego Centrum Badań i Edukacji w Tyliczu w szczególności. W trakcie dyskusji sądeckie środowisko doradców wyraziło chęć współdziałania z GCB w Tyliczu w zakresie wdrażania zasad dobrej gospodarki nawozami naturalnymi oraz dobrostanu zwierząt (bydła mlecznego) utrzymywanych w przestrzeni produkcyjnej obór wolnostanowiskowych. Problemy wynikają z naukowo nieuzasadnionego zaostrzenia wymagań urzędowo-administracyjnych związanych z ochroną środowiska, które są stawiane rolnikom w trakcie realizacji przez nich projektów modernizacyjno-rozwojowych w swoich gospodarstwach. Instytut mógłby się podjąć wykonawstwa ekspertyz środowiskowych w tym zakresie.

Fotoreportaż z wizyty studyjnej pracowników ODR w Górskim Centrum Badań i Edukacji w Tyliczu

Siedziba Górskiego Centrum Badań i
Edukacji w Tyliczu

Powitanie gości przez kierowniczkę
programu AKIS dr Beatę Grabowską –
Polanowską

Wykład prof. Andrzeja Jucherskiego - kierownika GCB w Tyliczu

Wejście na teren ścieżki edukacyjno-prezentacyjnej (pierwsza część poli-
gonu) badań quasi technicznych instalacji do oczyszczania ścieków w zło-
żach biologicznych zraszanych i gruntowo-roślinnych

Prezentacja szczegółów budowy i zasad działania urządzenia ze zraszanym złożem biologicznym z wypełnieniem keramzytowym (konstrukcja autorska). Widok z góry na dalsze obiekty technologiczne zlokalizowane na ścieżce prezentacyjno-edukacyjnej

Widok z góry na stokowe złoża gruntowo roślinne – drugi człon quasi technicznej oczyszczalni ścieków (według autorskiego wzoru GCB w Tyliczu) oraz organoleptyczna ocena efektów procesu oczyszczania

Przejdźcie do drugiej część poligonu: kompleksu stanowisk do badań skuteczności oczyszczania małych oczyszczalni ścieków do 50 OLM. Obok stworzony przez GCB w Tyliczu użytek ekologiczny z naturalnej młaki górskiej z małymi stawami zasilanymi naturalnym wysiękiem wód podziemnych, z nikłą eshalacją CO_2 (mini mofeta)

Pokaz (inż. Andrzej Walczowski) wyposażenia techniczno-pomiarowego stanowisk badań małych oczyszczalni ścieków do 50 RLM na poligonie w GCB w Tyliczu. Omawianie zasady działania jednego ze współcześnie wiodących rozwiązań w indywidualnych systemach oczyszczania ścieków. Widok reaktora oczyszczalni po zdjęciu pokrywy

Podsumowanie spotkania i dyskusja (prowadzący: Beata Grabowska-Polanowska i Andrzej Jucherski)